

הַלְבוֹת גִּזְלָה וְאַבְרָה פָּרַק ז

א. הַגִּזְלָה קִרְקַע מִחֲבֵרוֹ וְהַפְסִידָה, כְּגוֹן שֶׁחָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמַעְרוֹת, אוֹ שֶׁקָּצַץ אֶת הָאֵילָנוֹת, וְשָׁחַת הַמַּעֲיָנוֹת, וְהָרַס הַבְּנִין חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ בֵּית אוֹ שָׂדֶה כְּשֶׁהָיוּ בְּשַׁעַת הַגִּזְלָה, אוֹ יִשְׁלַם דְּמֵי מָה שֶׁהַפְסִיד.

ב. אֲבָל אִם נִשְׁחָתָה מֵאֲלִיָּה, כְּגוֹן שֶׁשָּׁטְפָה נָהָר אוֹ נִשְׂרָפָה בָּאֵשׁ שִׁירְדָה מִן הַשָּׁמַיִם אוֹמֵר לוֹ הָרִי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ: שֶׁהַקִּרְקַע בְּחֻזְקָתָהּ בְּעָלֶיהָ קִיָּמָה; וְאִין אַחֲרֵיכֶם הַפְסָדָה עָלָיו, אֲלֹא אִם בֶּן הַפְסִיד בִּידוֹ מָה שֶׁאִין הַדִּין כֵּן בַּמַּטְלָטְלִין אוֹ בַּעֲבָדִים, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

ג. גִּזְלָה שָׂדֶה, וְנִגְזְלָה מִמֶּנּוּ, וְנִטְלָה מִצִּיקִים בְּכּוּחַ הַמֶּלֶךְ אִם מִכַּחַת מְדִינָה הִיא, כְּגוֹן שֶׁלָּקַח הַמֶּלֶךְ שְׂדוֹת אוֹ בָתִּים שֶׁלְּכָל אָנָּשִׁי הַמְּדִינָה אוֹמֵר לוֹ הָרִי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ; וְאִם מִחֻמַּת הַגִּזְלָן נִלְקָחָה, חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ שָׂדֶה אַחֶרֶת.

ד. אִנֶּס הַמֶּלֶךְ אֶת הַגִּזְלָן, וְאָמַר לוֹ הִרְאֵה לָנוּ כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ, וְהִרְאֵה שָׂדֶה זֶה שֶׁגִּזְלָה בְּכָלֵל שְׂדוֹתָיו, וְנִטְלָה הַמֶּלֶךְ חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ שָׂדֶה אַחֶרֶת כְּמוֹתָהּ, אוֹ נוֹתֵן דְּמִיָּה.

ה. גִּזְלָה שָׂדֶה, וְהַפְסִידָה בִּידוֹ כְּשֶׁבָּעַל הַשָּׂדֶה גּוֹבֶה אֶת דְּמֵי מָה שֶׁהַפְסִיד הַגִּזְלָן, גּוֹבֶה אוֹתָן מִנְכָּסִים בְּנֵי חוּרִין: מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִלְוֶה עַל פֶּה; וְאִם עָמַד הַגִּזְלָן בַּדִּין, וְנִתְחַיֵּב לְשַׁלֵּם, וְאַחֵר כֶּף מִכָּר גּוֹבֶה מִנְכָּסִים מִשְׁעָבָדִין.

ו. גִּזְלָה שָׂדֶה, וְאָכַל פְּרוֹתֶיהָ מִשְׁלַם כָּל הַפְּרוֹת שֶׁאָכַל מִנְכָּסִים בְּנֵי חוּרִין. גִּזְלָה, וְהִשְׁבִּיחַ שָׁמִין לוֹ, וְיָדוּ עַל הַתַּחְתּוֹנָה: אִם הִשְׁבִּיחַ יִתֵּר עַל הַהוֹצָאָה, נוֹטֵל הַהוֹצָאָה בְּלֶבֶד מִן הַנִּגְזָל; וְאִם הַהוֹצָאָה יִתֵּר עַל הַשְּׁבִיחַ, אִין לוֹ מִן הַהוֹצָאָה אֲלֹא שְׁעוֹר הַשְּׁבִיחַ.

ז. גִּזְלָה שָׂדֶה וּמִכְרָה, וְהִשְׁבִּיחָה הַלּוֹקַח אִם הִשְׁבִּיחַ יִתֵּר עַל הַהוֹצָאָה נוֹטֵל הַהוֹצָאָה מִבָּעַל הַשָּׂדֶה, וְנוֹטֵל הַקֶּרֶן עִם שְׂאֵר הַשְּׁבִיחַ מִן הַגִּזְלָן: הַקֶּרֶן מִנְכָּסִים מִשְׁעָבָדִים, וְשְׂאֵר הַשְּׁבִיחַ מִפְּנֵי חוּרִין. וְאִם הַפִּיר בָּהּ שֶׁהִיא גִּזְלָה כְּשֶׁלָּקַחָהּ אִינוּ נוֹטֵל מִן הַגִּזְלָן אֲלֹא הַקֶּרֶן בְּלֶבֶד, וּמִפְּסִיד שְׂאֵר הַשְּׁבִיחַ הַיִּתֵּר עַל הַהוֹצָאָה.

ח. הִיתָה הַהוֹצָאָה יִתֵּר עַל הַשְּׁבִיחַ בֵּין שֶׁהַפִּיר בָּהּ שֶׁהִיא גִּזְלָה, בֵּין שֶׁלֹּא הַפִּיר בָּהּ אִין לוֹ מִן הַהוֹצָאָה אֲלֹא שְׁעוֹר הַשְּׁבִיחַ: נוֹטֵלוֹ מִבָּעַל הַשָּׂדֶה; וְנוֹטֵל הַקֶּרֶן מִן הַגִּזְלָן, מִנְכָּסִים מִשְׁעָבָדִין.

ט. הַגִּזְלָה שָׂדֶה וּמִכְרָה, וְאָכַל הַלּוֹקַח פְּרוֹתֶיהָ מִחֲשָׁבִין עָלָיו כָּל הַפְּרוֹת שֶׁאָכַל, וּמִשְׁלַם לְבָעַל הַשָּׂדֶה; וְחוּזָר וְגוֹבֶה אוֹתָן מִן הַגִּזְלָן, מִנְכָּסִים בְּנֵי חוּרִין. וְאִם הַפִּיר בָּהּ שֶׁהִיא גִּזְלָה אִין לוֹ פְּרוֹת, וְאִינוּ גּוֹבֶה מִן הַגִּזְלָן אֲלֹא הַקֶּרֶן בְּלֶבֶד.

י. הַמוֹכֵר שָׂדֶה שֶׁאִינָה שְׁלוֹ אִין מִמֶּכְרוֹ מִמֶּכְרָה, וְלֹא קָנָה לּוֹקַח כָּלוּם כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. חֲזָר הַגִּזְלָן אַחֵר שֶׁמִּכְרָהּ, וְלָקַחָהּ מִבָּעַלֶיהָ נִתְקִימָה בְּיַד הַלּוֹקַח מִן הַגִּזְלָן. וְאִפְלוּ נִתְּנָה לוֹ הַגִּזְלָן מִתְּנָה כְּשֶׁהִיתָה גִּזְלָה בִּידוֹ כִּיּוֹן שֶׁחֲזָר וְלָקַחָהּ, נִתְקִימָה בְּיַד זֶה שֶׁקָּבַל הַמִּתְּנָה: שֶׁמִּפְּנֵי זֶה טָרַח הַגִּזְלָן, עַד שֶׁקָּנִיָּה כְּדִי לַעֲמֹד בְּנִאֲמָנוֹתָיו.

יא. לְפִיכָף אִם תָּבַע הַלּוֹקַח אֶת הַגִּזְלָן מִפְּנֵי שֶׁמִּכָּר לוֹ שָׂדֶה שֶׁאִינָה שְׁלוֹ, וְנִתְחַיֵּב לְשַׁלֵּם, וְהַתַּחֲלִילוֹ בֵּית דִּין לְהַכְרִיז עַל נִכְסֵי

הַגְזֵלָן כְּדִי לְהַגְבוֹת מִהֵן לְלוֹקָח, וְאַחֵר שֶׁהִתְחִילוּ הַהִכָּרוֹת לִקְחָהּ הַגְזֵלָן מִן הַבְּעָלִים לֹא נִתְקַיְמָה בְּיַד הַלוֹקָח: שְׁמֵאֲחֵר שֶׁהִכְרִיזוּ עַל נִכְסָיו, נִתְגַּלָּה שְׁאִינוֹ נֶאֱמָן, וְלֹא לִקְחָהּ מִן הַבְּעָלִים, כְּדִי לְהַעֲמִידָהּ בְּיַד הַלוֹקָח.

יב. לִקְחָהּ הַגְזֵלָן מִן הַבְּעָלִים, אַחֵר שֶׁמָּכְרָהּ כְּשֶׁהִיא גְּזוּלָה, וְחָזַר וּמָכְרָהּ לְאַחֵר, אוֹ נִתְּנָה בְּמִתְּנָה, אוֹ הוֹרִישָׁה הָרִי גָּלָה דַּעְתּוֹ שְׁאִינוֹ רוֹצֶה לְהַעֲמִידָהּ בְּיַד זֶה שֶׁלִּקְחָהּ מִמֶּנּוּ כְּשֶׁהִיְתָה גְּזוּלָה.

יג. וְכֵן אִם נִפְלָה לַגְזֵלָן בִּירְשָׁה, לֹא נִתְקַיְמָה בְּיַד הַלוֹקָח.

יד. גָּבַהּ אוֹתָהּ הַגְזֵלָן בְּחוּבוֹ אִם יֵשׁ לַנִּגְזֵל קֶרֶקַע אַחֲרֶת, וְאָמַר לוֹ הַגְזֵלָן זֶה אֲנִי גּוֹבֶה בְּחוּבִי הָרִי זֶה נִתְּכּוֹן לְהַעֲמִידָהּ בְּיַד הַלוֹקָח; וְאִם אֵין לַנִּגְזֵל קֶרֶקַע אֲלֹא זֶה, לְגַבּוֹת חוּבוֹ הוּא שֶׁנִּתְּכּוֹן.

טו. נִתְּנוּהָ הַבְּעָלִים לַגְזֵלָן מִתְּנָה, קָנָה אוֹתָהּ הַלוֹקָח: שְׁאִלוֹ לֹא טָרַח לְבַעָלִים, לֹא הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ מִתְּנָה, וּמִפְּנֵי זֶה טָרַח, כְּדִי שְׂיִזְכֶּה בָּהּ בְּדִין וַיַּעֲמֵד בְּנֶאֱמָנוּתוֹ וְתִתְּקִים בְּיַד הַלוֹקָח.

טז. הַגְזוּל שָׁדָה, וְאַחֵר שֶׁגְּזוּלָה וְהִחְזֹק גְּזֵלָן עָלֶיהָ חָזַר וּלְקַחָהּ מִבְּעָלִים הָרֵאשׁוֹנִים, וְטָעַן הַנִּגְזֵל וְאָמַר אָנוּס הֵייתִי בַּשָּׁעָה שֶׁמָּכְרָתִי לוֹ, וְשֵׁלֹא לְדַעְתִּי מָכְרָתִי מִחֲמַת גְּזֻלָּנוּתוֹ לֹא זָכָה הַגְזֵלָן, אֵף עַל פִּי שֵׁישׁ לוֹ עֲדִים שֶׁלִּקְחָהּ בְּפָנֶיהָ; וְתִחְזַר הַשָּׁדָה לְבַעָלֶיהָ, וּמִחֲזִירִין לַגְזֵלָן הַדָּמִים שֶׁנָּתַן.

יז. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהַעֲדִידוֹ הָעֲדִים שֶׁמָּנָה בְּפָנֶיהָ אֵת הַמַּעֲוֹת. אָבֵל אִם הָעֲדִידוֹ שֶׁבַעַל הַקֶּרֶקַע מָכַר לַגְזֵלָן, וְהוּדָה לוֹ בְּפָנֶיהָ שֶׁנָּתַן לוֹ דָּמִים כֶּךָ וְכָךְ, וְהַנִּגְזֵל טוֹעֵן שֶׁלֹא נָתַן לוֹ כָּלוּם, וּמִחֲמַת יִרְאָה הוּדָה לוֹ אֵין לַגְזֵלָן כָּלוּם, אֲלֹא מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ הַשָּׁדָה בְּלֹא דָּמִים, מִפְּנֵי שֶׁלֹא הוּדָה לוֹ אֲלֹא מִן הַפֶּחַד כְּשֶׁטָעַן, הוֹאִיל וְהִחְזֹק גְּזֵלָן עָלֶיהָ.

יח. אֵין בַּעַל הַשָּׁדָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מוֹדָעָה עַל מָכַר זֶה: הוֹאִיל וְהִחְזֹק זֶה גְּזֵלָן עַל שָׁדָה זֶה וְאֵין רְאִיתוֹ בָּהּ רְאִיָּה, אִינוֹ צָרִיךְ לְמַסֵּר מוֹדָעָה. וְאֵין דִּין גְּזֵלָן, כְּדִין הָאוֹנֵס חֲבֵרוֹ וְתָלָה אוֹתוֹ עַד שְׂיִמְכֹר לוֹ: שָׁדָה הָאוֹנֵס אִינוֹ רוֹצֶה לְגָזֵל, וְלֹא גָזַל עַדִּין כָּלוּם; לְפִיכָךְ אִם לֹא מָסַר הַמוֹכֵר הָאוֹנֵס מוֹדָעָה, מְמַכְרוֹ קִים.